

J E L E N K Ö R.

83. szám

Pest, szerda. October 17dikén.

1832.

Foglalat: Magyarország (főispáni székfoglalás Besztercebányán és Veszprimben. kir. kam. tudósítás). Nagybritannia (Belga ügy. Conferentiák. Francia corvette Spitheadnál. Walter Scott. Mauritius szigetéről 's Amerikából hírek). Franciaország (Ministeriumi combinatiók 's azok felett elmékedések. October 5dikén még semmi bizonyos; Dupin belépte ujjalag hihető. Barrot. Carlisták). Bajorország (Görög regensség). Belgium. Portugália (Repkedő hírek. Dom Miguel a' jesuitákat vezeti be). Török birodalom (Syriából, Trapezuntból 's Bosniából hírek). Elegg. Legujabb. Gabonaár.

MAGYARORSZÁG.

Mélt. Géczy István kir. tanácsnok, referendarius és Zólyom vmegye főispánja Besztercze-Bányán sept. 26dikán; nagymélt. gr. Zichy István val. belső titkostonácsnok sz. István m. kir. rend nagykeresztese, cs. k. kamarás és Veszprém vmegye főispánja. Ő Exja pedig Veszprémben oct. 4iken iktattatott fényes szertartással főispáni székébe.

Mélt. Belánszky József besztercze-bányai megyés püspök ur Kiszutza-Ujhely priv. mezővárosban (a' sziléziai határszélen) mint születése helyén saját költségén építetvén fel a' minap leégett nemzeti iskola épületét, még e' felett a' magyar nyelv tanítására 's az ahhoz szükséges könyvek beszerzésére is nagymennyiségű tőkepenzt alapított.

(Kir. Kam. tudósítás).

Kolb Ferencz nádkuti (Rohrbrunn, Vas várm.) kir. harminczados e' f. october Isójén meghalt.

NAGYBRITANNIA.

(Allg. Z.) Egy londoni levél sept. 28ikáról hosszash tartalmában többek közt következő tudósítást ad: Mi a' belgahollandi dolgok igaz állapotjáról szintolly keveset tudunk, mint a' szárazföldiek látszanak tudni, és — a' mi igen nevezetes — bármilly szorosan függ is össze nemzeti becsületünk e' dologgal 's bármint fenyeget is, hogy háborúba kever beennünket, melly talán ismét egy közös európaivá fajuland: ugy tetszik, nincs reá legkisebb figyelem. A' társas körökben 's nyilvános helyeken e' tárgyról egyaránt hallgatnak, 's a' kávéházokban szememmel látám, mint mellőzik el a' legbuzgóbb ujságolvasók a' brüsseli 's haagai tudósításokat 's a' journaloknak e' tárgyat érdeklő észrevételeit. A' tory levelek ugyan folyvást még a' hollandi

királlyal mint revolutio ellenével tartanak; de bár meg vannak győződve magok a' radicalisok is, hogy a' Belgák balgatagúl cselekedtek, midőn magokat Hollandiától külön szakaszták: még is — akárhol történik e' tárgyról szó, közösen kárhoztatják a' hollandi királynak azon makacsságát, mellyel a' világ békességét folyvást koczára teszi. — A' portugáli dolgokra sokkal élénkebb figyelem van. Az oportói utolsó hírek szerint a' város nagy aggodalomban volt, 's a' sept. 23kára várt fő megtámadástól don Pedro részére kevés jó látszott ígérkezni. — Irlandban a' kormány mind inkább kitünteti, hogy el van tőkélvő a' törvénynek ha nem is tiszteletet, legalább erőhatást szerezni; így idéze törvény elébe legujabban egy journalistát, ki O'Connell urnak az „Angol Radicalisokhoz“ irt hires levelét, mellyről utolsó tudósításomban szót tevék, legelőször közre bocsátotta 's a' t.

Az öt udvar meglatalmazotti ujabb conferentiát tartottak sept. 28ikán. A' hollandi követ előbb értekezett lord Palmerstonnal. — A' Times így ír e' tárgyról sept. 29ikén: A' Cityben (belső város) folyvást tart a' buzgás a' belga-hollandi ügyre nézvest, de ma már azon vélemény kezd állapotást nyerni, hogy heveskedő v. hirtelenkedő lépés a' dologban semmi esetre sem történik. Kétséget nem szenved, hogy a' Francziák mind vizen mind szárazon készek támadáshoz fogni, de az, hogy a' francia kormány e' dologban az angol cabinet utmutatásait követendi, kezeskedik a' kereskedési érdekek biztosításáért 's hogy ezen ügy kimenetele az európai békét veszélyeztetni nem fogja. Ez okon a' pénz és papirosok becse ma sokkal állapotottabb, mint a' mult napokban. —

Lord Althorp oct. Isójén Londonba érke-

zett, lord Grey nygyanoda 4ikére váratott, 's valamennyi minister oct. első hetére. Sikán ministeri tanács tartatik a' külső ügyek hivatalánál 's abban a' parliament egybehivatásának napja fog meghatározatni; hiszik, hogy az aziránti végzés még az nap (Sikán) estve meg fog az udvari ujságban jelenni. —

Van de Weyer ur lord Palmerstonnal értekezett oct. 1sójén. Ugyanaz és más nap is újabb conferentiák tartattak a' belga dolgok iránt; de nem végeztek semmit. — 'S ugyan miben nem tudnak hát még megegyezni? ezt kérdi a' Courier. Csak a' Scheldén evezhetésben nem! 'S ez a' pusztá szám-szobai (comptoir) kérdés — mert hogy vámot kell fizetni, abban mind a' két fél megegyez — keverné Európát háboruba? Ám, ha az európai hatalmak hajlandók volnának háborura, nem kellene az okot vagy színt olly gondosan keresni; de ha a' béke fenmaradása hasznát minden hatalmasság érzi 's megismeri, a' mint-hogy ugy is van, bizony felette izetlen dolog azt vitatni, hogy ez a' csekély, még el nem döntött pont Belgium 's Hollandia között erősebb volna az öt nagy udvar kívánatánál. — Sept. 27ikén érkezett Spitheadhoz (Portsmouthnál, holott az angol flotta sir Pulteney Malcolm vezérsége alatt áll) Ariadne, 30 álgys francia corvette Cherbourgól. Küldetésének célja, mint mondják az vala, hogy ott sir Pulteney Malcolm utasításnak Londonból megérkeztét várja be 's azokról aztán vigyen Cherbourgba hirt. Valóban 28ikán estve az Ariadne Cherbourgba visszaevezett. — A' Courier nem hiszi, hogy Ariadne azon hirt vinné a' francia admirálhoz, hogy ez az angol flottával egyesüljön. —

Londonban sept. 29ikén 500 lovas szállott dom Pedro számára hajóra. — Sir Walter Scott számos és fényes gyásznép kísérete mellett sept. 25ikén temettetett el a' kies fekvésü dryburghi (hajdani) apátság romjai éjszaki részében.

Ugyan a' Times írja, hogy e' napokban nagy számmal kapott leveleket, mellyekben aláírás megnyitása ajánltatik Walter Scott hátrahagyottinak felsegélésökre. Egyik levél előadásából kitetszik, hogy a' tisztelt író min-

den, megfeszített igyekezete mellett sem vala képes hitelezőinek bár felét kielégíteni, 's hogy így az elhunyt háznépére semmi, még a' boldogult több évi naplókönyvének kézírata sem maradt, ez is a' massához tudatván. — Ezen levélnek írója 100 fontot (ezer pengő forintot) ígér, ha az aláírás megnyitatóknak. A' Times redactioja sajnálja, hogy ideje nincs ezen ügy vezetését magára vállalni. de buzdit mindenkit a' hazafiui szándék előmozdítására.

Portsmouthban sept. 27ikén hocsáttatott tengerre a' most legnagyobb angol lineahajó, Neptun, álgyuja 120, bir 2,714 tonnát, 's így 300al többet, mint az eddig legnagyobb. — Egyik templomában Londonnak a' világitásul szolgáló gázcső egy helyen megrepedt, hova az egyházfi, vigyázatlanul, égő gyertyával közeledvén, a' gáz meggyuladt 's rettentő csattanást okozott, melly a' márványpadolat egy részét feldulta, padokat összetört 's az egyházfit 's még egy személyt földhöz ütött; szerencsére nem volt a' kettőnél több ember a' templomban.

Szent Helenából jövő tudósítások szerint Mauritius szigete (Ile de France) nyilvános lázadásban van az (angol) kormány ellen, egyetértvén ebben a' rabszolgák a' lakosokkal. Szándékjuk, ha úgy kerül a' dolog, fegyverrel is kivívni függetlenségöket.

Amerikában a' cholera még dühösebb volt mint Európában. Quebec, Montreal és Newyork felette sokat vesztettek, az első névszerint minden harmincz lakosa közül egyet, 's itt a' nyavalya, noha szünni kezd, szintolly halálos mint kezdetén.

FRANCZIAORSZÁG.

A' király oct. 3ikán a' Brüsselből megtért Orleans és Nemours hgek, a' hadminister 's több főtiszt kíséretében megtekinté a' 3ik és 4ik könnyü serezedet a' Tuileriák' udvarában, mire estve felé Neuillybe visszavért.

Az oct. 4iki Moniteur sem közlötté még az új ministeriumot nevező ordonnanceot. Ellenben ugyanaz nap estve a' Nouvelliste (ministeri njság) eképen ír: A' néhány nap óta minden ajkon forgott ministeriumi combina-

to (Soult és doctrinair társai) haladéktalan áltesik az utolsó próbán t. i. a' királyi aláíráson. Broglie, Thiers és Humann urak részéről kétségtelen az elfogadás, 's bizonyosnak mondják, hogy a' Moniteur holnap, legfeljebb holnapután kihirdeti az ujon alkotott ministerrumot, mellynek előlölőségét Soult, az illustris marsall, vállalta el. — Mondják azt is, hogy ezen ordonanceai együtt több más fog egyszermind megjeleni u. m. egy, melly új paireket nevez, más, melly a' kamarákat hívja egybe, 's egy harmadik a' titkostonács új szerkezetéről, mellynek a' most kilépő ministereken kívül a' két kamarának néhány jelesebbje fogna tagja lenni. —

A' cabinet darabonkint oszlik fel, úgy mond a' Messenger oct. 4ikén; tegnap Sebastiani ur lépett vissza, ma báro Louis (financzminister) távozik. A' Journal des Débats minden kilépő miniszternek hosszú dics beszédet tart, 's a' publicum nyugtalanul várja ezen bucsuztatók további folytatását. — Már annak hire is, úgy mond az Allg. Zeitung egyik levelezője, hogy a' doctrinairéknak ismét hatalomra jutnak, megindulást gerjesztett Parisban. Azon egykedvűség, melly a' mult hónapokban a' ministerium 's politika iránt uralkodék, egyszerre elenyészett, 's az ember szinte a' revolutio előtti időkbe képzele magát, midőn t. i. a' ministerváltozásokban kiki tetemesb részt vön, mint saját dolgában. Tegnap, midőn bizonyosnak mondák, hogy a' mai Moniteur duc de Broglie nevét fogja hirdetni, a' buzgás még nagyobb lett. Kereskedőket, bankirokat, udvartiszteket hallék a' király politikáján keserűn panaszkodni, és sok oppositiobelit, kik külön nézeteikhez képest vagy mely komolyan járáltak alá 's fel, vagy kárörömmel dörgölék kezeiket egy közelgő crisist jövendőlvén. Nevezetes, a' mit egy ebédnél hallottam: Egyik bucsuzólag így szóla barátjához: Tehát holnap látni fogjuk egymást! Igen, holnap, felele emez, ha barrikádok nem lesznek. — Valóban úgy beszélük, hogy már azon népcsoportnak, melly a' st. jacquesi sorompónál Cuny híresztelt kivégeztetését várva gyűlön-

gött össze, egy doctrinair ministerium esetén, más czéljai is lettek volna. — Semmi esetre sem hiszik, hogy egy illyes ministerium állandó legyen. — Broglie jelenléte a' kir. tanácsban még inkább távolítandja a' követkamarát a' pairek házatól; Soult se' Thiers-el nem maradhat soká, ki most Sebastiani helyett a' Tuileriák titkos agense lesz, se' Broglie-val, ki a' „békerendszert minden áron“ akarja fen tartani. Humann ugyan sok barátot szerezhethet a' kormánynak, de Dupin nélkül nem szerezhethi meg a' követkamaraik többséget; Dupin pedig a' doctrinairékkal társalenni nem akar. — Mind ezeket egybe véve alig képzelhetni, hogy a' Moniteur az említett kinevezéseket holnap már adhassa. —

Egy másik levelező ugyan e' tárgyról így ír oct. 3ikán: Ki tudna ezeken az aprólékos cselszövényeken 's alkudozásokon eligazodni! Elfut a' szégyen, valahányszor tollamat fogom, hogy felőlök az urat tudósítsam 's nem vehetem reá magamat, hogy felfedjem e' kistelkü kohelmányokat, mellyektől illy nagy ország sorsának függnie kell. Annyi bizonyos, hogy végezve, elhatározva még semmi sincs. Vasárnap igen is azt hitték, hogy készen vannak. Thiers, ki a' királyt legelső ajánlá a' megürült thronusra (1830) 's ki felől a' király sokat tart, beadá a' maga planumát, kiválasztá abban magának a' helyet, 's a' terv elfogadtatott. Guizot (a' doctrinairéknak feje) és Dupin nem lelete abban egybe olvasztani, azért is Thiers ez utóbbi helyett önmagát, Guizot helyébe pedig a' nem épen impopularis de Broglie-t ajánlá, ki mint nagy ur a' külső ministerségre igen jól illett. — De azon kívül, hogy a' journalok az illy combinatio ellen csaknem mindnyájan összeesküttek, különösen pedig a' Constitutionnel, mellyet a' jámbor párisi polgár legelebb vesz kezébe, szörnyü lármát ütött, ezen kívül mondom, a' nemes pairek (Broglie urnak) is vannak akadémiai, 's maga Humann ur, kit olly ministerium-éhek tartanak, sem igen hajlandó a' közvéleménnyel szembekezni. Azért beszél ma másképp a' Debats, mint hétfőn; azért

dicséri ma Dupin urat, kivel akkor olly jéghidegen bánt! — 's a' t.

October 5ikén a' ministeriumváltozásról a' Moniteurben még semmi hir. — A' Journal des Débats sopánkodik 's az Isten és ország nevében kéri a' királyt, vetne már a' kínos kétségeknek véget. A' France Nouvelle nem említ semmi nevet, csak azt ohajtja, hogy valami meghatározott politikai rendszer fejeztessék a' leendő nevezésekben ki. — A' Constitutionnel előre örül, hogy a' doctrinairék megbuktak, 's ezzel együtt a' többi párisi ujságok a' nevezett napón azt állítják, hogy Broglie ur feltételei nem voltak elfogadhatók, mihez képest az udvar ujolag Dupinhez folyamodott. — A' Temps kaczagja a' lehető doctrinair ministeriumot, mellyet ugymond a' kamarák legelső ülése eloszlat. —!

A' király a' pecsétőr tudósítására C u n y t a' juniusi történetekért ellene hozott 's a' feljebbviteli törvényszék által is helyben hagyott halálos büntetés alól felmenteni 's azt holtiglani rabságra változtatni kegyeskedett. Hasonlót vártak többi társaira nézve is.

A' Tribune Odilon Barrot urnak a' francia jelen politikára közelebb nyilatkozott véleménye ellen, minthogy abban a' nép szabadságait a' constitutionalis monarchia rendszerével megférhetőnek hiszi, erősen kikel. Mi többre becsüljük, ugy mond többi közt, a' nyiltságot bár milly hatalmas elmetelhetésnél; ha Odilon Barrot ur folyvást azt hiszi, mit a' Précourseur nyolcz hónap előtt olly hatalmasan vitatott, a' nép korlátlan szabadságát t. i. a' monarchiával megférhetni, ugy nem annyira tűnődünk családásán, mint ellenkező politikai principiumra téréсэн, 's azon, miért nem fejezi ebben ki magát határozottan, miért kíván a' szavak tekervényében rejtezeni; mondaná ki egyenesen, hogy „a' két principiumot békülhetőnek tartja“, nem pedig „még békülhetőnek“, talán a' jövődő ajtaját kívánja ezáltal magának tárvagyva hagyni. Igy Odilon Barrot ur, ki eddig merően a' ministeriumhoz ragaszkodó, sőt annak tagja volt, következőleg a' közép ut hive, ezután ez 's a' republica közt leendő

valami közép lény, vagy még idővel egészen republicanus is; a' békülhetés, mellyet még ma lehetségesnek tart, talán holnap már nem lesz az, 's principiuma az idővel 's környülményekkel változó. Ez nem áll; elhatározottan szükség magát, 's minden jövődő tekintetbeli ingadozás nélkül, kifejeznie, ha a' bizonyosság 's tiszteletsovárság közepette a' két principium férhetlensége, miért nem mondja ki? ha nem az, minek a' még particula? saját gondolatit rejtegetve kimondani családás; nem látni azt, minek később, mint közvetlen következménynek történnie kell, rövid elműség; ám válasszon Barrot ur, ha mind kettő nem kedves sajátja.

Brüssel és Paris között sebes posta állítatott, melly négy óra alatt a' két ország kormányához kölcsönös tudósításokat hordhat.

Hg. Fitz-James, vicomte Chateaubriand és báró Hyde de Neuville jelenleg Genfben tartózkodnak.

A' parisi főbb Carlisták nagy számban költöznek az ország távolabbi megyéibe vagy a' külföldre ki. A' kormány szemüveggel követi lépteiket, 's cseles fondorkodásiknak mindenütt nyomában jár; közelebb is 6 agensöket fogatna el, köztök, mint mondják, Lattour-Dupint.

BAJORORSZÁG.

Következő a' bajor királynak a' Görögország-iránti londoni tractatust megerősítő oklevele, mellyet a' bajor Regierungsblatt e' hónap 6kán közöl: Mi Lajos, Isten kegyelméből Bajorország királya 's a' t. hitelesítjük 's adjuk tudtára mindenkinek: Minekutána e' folyó hónap (majus) 7kén köztünk 's Ó Felségök a' Francziák királya, Nagybritannia és Irland egyesült országok királya, 's minden Oroszok császárja között a' londoni 1827-b. jul. 6ki előegyeztést kötött udvaroknak a' görög nemzet által adott meghatalmozásnál fogvást az új status fejedelmének választatása iránt egyezés köttetett, mellynek tartalma mindenekben ekép következik: (Adtuk ezt a' maga helyén.) Mi azt ezennel minden határozatiban és záradékiban (clausulae) elfogadjuk, megerősítjük és állapítjuk mind saját

nevünkben, mind gyámtyailag, még kiskorú, igen szeretett fiunk Fridrik-Lajos-Otto bajor kir. herczeg nevében, 's igérjük mind az ő mind saját nevünkben, hogy annak (az egyezésnek) minden pontját betöltjük és semmit ellene nem kezdünk. Minek hiteléül e' jelen megerősítő oklevelet aláírtuk 's királyi pecsétünket mellé üttettük. Költ Nápolyban, maj. 27kén, a' kegyelem 1832dik, kormányunk 7dik évében. (Pecsét.) Aláírva: Lajos. — Báro Gise.

Továbbá közli a' Regierungsblatt a' görög király kiskorusága alatti regensséget is eképen: Minthogy e' f. évbéli majus 7iki londoni egyezés 9dik cikkelye szerint Otto görögországi király Ó Felsége érett korba léptének ideje 1835 juniusa 1ső napjára, midőnt. i. Ó Felsége huszadik évét meghaladja, lön határozva, kiskorusága alatt pedig 's a' most nevezett határnapig Görögországban a' legfőbb statushatalom illetményei (Befugnisse) a' király nevében regensség által fognak gyakoroltatni: ennél fogvást Ó kir. Felsége atyai, és mint egyik alkuvó résznek az egyezés 10ik pontja által adott hatalmának erejében rendkívüli biztosokká (commissarii) 's a' görög regensség tagjaivá nevezi: 1) statustanácsnok és szolgálatkivüli statusminister, kamarás gróf Armansperg Jós. Lajost. 2) status- és birodalmi tanácsnok dr. von Maurer György Lajost. 3) kamarás és generalmajor von Heideck, máskép Heidegger Kár. Vilmost. E' három tagja mellé a' regensségi tanácsnak pedig alkalmas segédül 's egyik vagy másik hátrálhatása esetén helyettesül (substitutus) 4) titkos követségi tanácsnok von Abel Károlyt méltóztatott még kinevezni Ó Felsége. München. Oct. 5dikén 1832. Egy, ugyan ez napi rendelés szerint Otto kir. herczegnek ezentul „Királyi Felség“ czim, 's az ezzel jární szokott tisztelkedések fognak megadatni.

A' nürnbergi ujság írja Münchenből oct. 4kéről, hogy ott a' ministerium most igen messze ágazó tervekkel foglalatoskodik kézmű-iskolák felállítása végett a' kerületi városokban 's általában az ország minden más városában, hol a' városi hatóság örömetst já-

rulna e' szándékhoz. Ez által kétség kívül egy igen érezhető hézag töltetnék be, 's a' kézművek virágzása igen hathatósan mozdítatnék elő. Azon esetben, ha több illyes iskola állana fel, csak egy 's nem több fő polytechnica iskola kellene még, mellyben tanítók képeztetnének 's melly a' többinek mintegy közép pontul szolgálna. — Vajha illyeneket hazánk kebelében is látnánk emelkedni!!

BELGIUM.

A' Courrier Belge oct. 1. reggeli 10 óráról következő utóírást foglal magában: Épen most érkeztek hivatalos levelek Londonból, a' kurirnak legnagyobb sietséggel kelle utját megtenni. E' levelek azonnal a' királyhoz küldettek Antwerpiába. Nem tudhatni tartalmukat. — Bizonyosnak látszik, hogy a' conferentia sept. 25ikén tartott ülésében a' hollandi meghatalmazottnak némelly kérdéseket tön, mellyekre 24 óra alatt felelni tartozott. Ugy mondatik, hogy a' sept. 26iki ülésben adott feleletek kitérők vagy tagadók voltak. A' Haagából érkezett tudósítások ezen hírt némileg megvalósítják. —

A' kormány hivatalos tudósítást kapott, mond a' Moniteur belge, hogy Arnim ur porosz első követségi-titoknok Párisban Ó Felsége a' porosz király részéről rendkívüli követnek 's meghatalmazott miniszternek nevezetett ki udvarunkhoz 's ide (Brüsselbe) legközelebb megérkezik. — Az Union szerint Theux, Coghén és Raikem urak az eddig követett politikai rendszerhez hívek akarván maradni a' ministeriumból bizonyosan kilépnek. A' cabinet politikája mond továbbá ez az ujság, most nagyobb ellenkezésben áll a' kamaráknak előbb tett ígéretekkel, mint valaha. Azt hiszik, hogy az itt és Franciaországban történő hadkészületek merő színjátéknál nem egyebek. — Az antwerpi journalok egyike a' királyi pár ott mulatásáról eképen ír: Midőn Ó Felségök a' Schelde hosszában felállított batteriák gyalog tett megtekintése után, a' fellegvárhoz legközelebb eső erősegekhez jutottak, a' hollandi katonák számosan jelentek meg a' bástyákon, 's innen tanúi lehettek azon lelkesedésnek, mellyet

a' lakosság a' Belgium által választott Felség iránt kimutatott. — A' Messenger de Grand hiteles kútfő után mondja, hogy Hollandia erősen el van szánva Franciaországnak is ellenállani, ha ettől megtámadtnék. —

PORTUGÁLIA.

Borodino angol szállító hajó september 23ikáig terjedő híreket hozott Oportoból. Ezek dom Pedronak kedvezők. Nem történt ugyan a' nevezett napig fontos ütközet, de apróbb csatázatok sűrűen estek, 's ezekkel az ostromlók mit sem nyertek. Dom Miguel seregei sokat vesztek. — Az Albion (angol ujság) sept. 24ikéig van tudósítva, de eldöntő ütközet az nap sem esett. — Havreba egy francia hajó érkezett sebhedt katonákkal (Franciaikkal), melly Oportot sept. 25-ikén hagyá el. Midőn a' hajó a' nevezett nap estvéjén már jól elhaladt, kemény álguzást hallott Oporto tájáról. Erre a' Messenger des Chambres rögtön azt állítja, hogy a' francia kormány telegraphi tudósítást kapott e' hónap 4ikén, melly szerint admiral Sartorius dom Miguel flottáját megtámadta 's egészen szélt verte. — A' Nouvelliste és a' France Nouvelle (mind a' kettő kormányujság) tagadják, hogy a' kormány ezen hirt telegraphi hivatalos tudósítás által kapta volna. Mindegy, csak úgy legyen.

Dom Miguel a' nagy tiszteletű 's a' tiszta keresztény morál, nevelés, felvilágosodás és kereskedés iránt is magoknak olly saját érdemeket szerzett Jesuita atyákat Portugáliába ismét bevezette aug. 30dikán 1832 költ rendeleténél fogvást, mellyet mint historiai datumokat közlöt, ide teszünk:

„Mint hogy VII. Pius szent atyánk martz. 7ikén 1801 költ brevėje által, mellynek kezdő szava „Catholicae“ megengedé, hogy azon néhány világi pap, kik Oroszországban éltek 's elébb a' XIV. Kelemen által eltörlött Jezustársaságának tagjai voltak, egy testbe vagy gyülekezetbe (congregatio) egyesüljenek, egy vagy több házban lakjanak előljáróik meghagyása szerint 's loyolai szent Ignác (a' Jesuita-rend fundatora) törvényszabásit kövessék, mellyeket azon ország határai között III. Pál pápa jóvá hagyott 's mege-

rősített: továbbá megengedé, hogy ideiglen minden más pap is, ki egykor az érdeklött társasághoz tartozott, a' többi országokból oda (Oroszországba) költözzék, kivált I. Pál orosz czár' ajánlására, ki az ő jó erkölcsöket magasztalá 's azon ohajtását nyilatkozta, tá ki, hogy az országabeli catholicusok javára a' Jezus társasága a' római szent szék hatalma által ismét helyre állíttatnék; 's mint hogy a' nevezett szent atya (VII. Pius) egy másik, 1804 júliusa 30dikán költ, „Per alias“ szavakon kezdődő brevėje által ugyan ezen engedelmet a' két Sziezilia (Nápoly és Sziezilia) királyságára is kiterjesztette, még pedig szinte ezen ország fejedelmének kívánatára, a' ki felette fontosnak és szükségesnek hívé, hogy az ifjuság főképen a' Jesuita atyák collegiumában 's iskoláiban taníttassék a' keresztény hitben 's Isten félelmében; — végre minthogy a' nevezett szent atya 1814beli augustus 21ikén költ bullájában azt mondja, hogy a' világnak csaknem minden tájáról folyvást jönnek hozzá a' főpapoktól 's más jeles személyektől kérelmek, mellyek a' Jezus társasága uj felállíttatását sürgetik, minél fogvást ő (a' papa) arra is határozta magát, hogy az Oroszországra és két Szieziliára adott engedelmet ugyanazonképen a' többi keresztény birodalmakra is kiterjessze; — ezeknél fogvást én, meg lévén teljesen győződve, hogy a' Jezus társaságának jámbor papjai mind Oroszországban mind más helyt az ifjuság jó nevelésében és oktatásában ugy szinte az Isten igéje hirdetésében a' nép javával 's dicséretesen fáradoztak, és mivel a' mostani időben kivált, midőn az isten-'s erkölcstelenség olly hatalmas léptekkel nyomul előre, minden lehető eszközt elő kell venni annak meggátlására, hova kétségkívül a' morál és vallás illy érdemes védőinek gyámolítása is tartozik, de más részről azt is reménylem, hogy azon visszaéléseknek, mellyek a' leghasznosb 's legszentebb intézeteknek is ártanak, egyike sem fog a' nevezett társaságba becsuszni: elhatároztam 's tetszett nekem, VII. Pius pápa fenemlített bulláját, melly így kezdődik: *Sollicitudo omnium ecclesiarum* . . . 's Romában, a' nagyobb szüz

Máriánál, 1814 augusztusa 21ikén költ, királyi jóváhagyással ezennel megerősítenem; 's parancsolom, hogy az mindenben teljesítessék 's hajtassék végre, eltörölvén egyszersmind minden, a' jelen rendelettel ellenkező törvényt. Meg kell azonban jegyezni, hogy e' királyi határozatom a' nevezett társaságbeli atyáknak azon jószágokat, birtokokat, váltságokat 's elsőbbségeket, mellyeket talán országomban hajdan birtanak, vissza nem adja, sem pedig just azok visszaadatásának sürgetésére. — Aláírva: a' király.

TÖRÖK BIRODALOM.

Syriából aug. 3ikáról költ újabb tudósítások után Ibrahim elfoglalván Koniáht, jul. 29ike éjelen Bylan Bogasi hegyszorulatnál újra beérte Hussein basa szakadozott táborát, melly oda előtte való nap érkezvén, Mohamet basa aleppói exkormányzó maradék csapatjaival egyesülten, a' hegy tetőt mind két oldalról álgyuival megrakta, egyéb katonaságával pedig a' hegy tulsó oldaláról a' szorulatot fedezte.

Az aegyptusiak, legkevesbet sem pihenve, ujjolag nagy tüzzel rohantak a' kedvtelen ellenségre, 's rövid harc után, minden hadiszereiket 's álgyuikat elfoglalván, széjjel verék, Hussein a' fővezér kevesed magával Adana felé futott, a' többi merre menekhetett. A' győztes Ibrahim, seregeivel az éjnek hátra levő részét a' csatatéren tölté, 's csak más napra parancsolá lovasságának az ellenséget üzni, maga pedig gyalogseregeivel Bylan felé nyomult, hol miután Arif bey, az ellenféli tábor 10dik ezrede tulajdonosa, minden ellenszegülés nélkül magát egész ezredével megadta, táborát ütött. Arif bey segédcsapata, mellyet eddig az aegyptusiak ellen vezérelte, saját vallomása szerint ez ütközetben, 3268 főből, mennyinek még Koniáhnál számlálhatta, 1888ra fogyott; Ibrahim hadához kapcsolá őket szolgálatul, Arif beyt pedig a' 20dik gyalogezred vezérlésével bizta meg. A' kiküldött lovasság egész Adanaig száguldozott, 's 1,900 fogollyal tért vissza. Aug. 1sőjén Antiochia lakosi is meghódultak 's Ibrahim Khalil beyt Mustapha basa egyik testvérét nevezte ki a' kerület új kormányzójának. Az alep-

pói basa futásában kénytelen volt álgyuit elhagyni ezek is mind az aegyptusiak kezére kerültek. Aug. 2ikán Eyub bey-iskian, Ourfa kerület igazgatója, levelében jelenté hódolatát, 's a' fővezér által eddig viselt hivatalában megerősített. Ugyan ez utóbbi napig már mindössze 80 álgyu 's egy mozsár került, nagy mennyiségű hadiszerekkel 's témérdek apróbb fegyverekkel az aegyptusiak birtokába, fegyverök által 13,000nél több elesett, 's még többre megy azok száma, kiket elfogdoztak, azokon kívül kik magokat önkényleg megadák, vagy hozzájok az ellenség táborából áltszöködöttek. — Újabb tudósítások után Ibrahim seregei Adanát is elfoglálák. Hussein basának, a' nagyuri fővezérnek 36,000nyi rendes katonaságából, jelenleg már csak 5,000 van. Bylánál az aegyptusiak csak 20 embert veszettek holtakban és sebesültekben. — Közelebbi hírlapunkban közölt hírek a' két ellenséges flotta közt Cyprus és Rhodus szigete táján aug. közepén történt ütközetről, Alexandriából aug. 24ikéről költ levelek után, csakugyan megvalósultak. Szerintök az aegyptusiak egy török lineahajót egészen használhatlanná rongáltak, egy fregatot, három korvettet 's két brigget pedig elfogtak; ezek 22ikén az alexandriai kikötőbe meg is érkeztek.

Trapezuntból írják, aug. 7dikéről, Memitsch basának szerencsés hadakozását Surmené tartomány felköltjei ellen. A' basa jun. 26ikán hagyá el Trapezuntot 4500 főre terjedő seregeivel, 's már a' felkölt tartomány nagyobb részének birtokában van; a' lázadók egyik része, miután az első ütközetet vesztek, önkényt engedelmességre tért, másika azonban a' hegyek közé vonult, alkalmat lesve, míg szaporodottabb erővel az ellenséget újra megtámadhassa; Memitsch basa minden utat elzáratott, mellyen akar élelemben akar hadiszerekben segedelmet nyerhetnének, ez uton őket legbizonyosabban mentüelőbb megteríthetni reménylven.

A' Boszniába küldött nagyuri seregek, miután a' lázadók egyes csapatokra oszlott seregét, nagy részben leöldösve vagy elfogva, egészen tönkre tevék, haza felé vonulnak

ELEGY HIREK.

Bordeaux herczeg oct. 3ikán Ottensenből elutazott 's öt más nap nagyatyja (X. Károly) és nagybátyja (Angoulême hg) is követék. — A' bajor király ugyanaz nap estvéjén érkezett, ünnepileg fogadtatva, Würzburgba. — A' „Zeit“ nevü journal Augsburgban oct. elejével megszűnt; írója (dr. Kurz) és kiadója már régóta fogva ülnek. — Bécsben a' cholérának semmi nyoma többé.

A' rio-janeiroi követkamara egyik ülésében (a' mult juliusban) heves vitát gerjesztett azon kérdés, el kelljen e Jose Bonifacio d' Andrade-t, ki az excsászár (dom Pedro) hívének tartatik, az ifju császár gyámságától mozdítani, vagy abban meghagyni? Végre jul. 10ikén 45 szóval 31 ellen az elmozdítás határozottatott, 's e' kérdés most a' senatus elejébe került.

A' kasseli choleraórház még csaknem üres, mert a' legelső choleraepettek hamar el is haltak. Eddig ott mindössze 40 betegült meg 's 30 közülök elhalt. Az első ijedtség azonban már enyészik.

Bordeaux herczeg marquis Damas kíséretében oct. 5ikén estve Spandauba, 6ikán délebben Berlinbe érkezett 's utját azonnal folytatta (Bécs felé). X. Károly (gróf Ponthieu) és Angoulême exkir. hg (gróf de la Marne) oct. 7ikén mentek Berlinen keresztül, velek Polignac és Blacas herczegek. — Báro Damas, kire az exkirály elfogadtatása készültei bizattak, oct. 3ikán Bécsbe érkezett, honnan Morvába, névszerint Auszterlitzbe menend, hogy az ottani herczegi kastélyt megtekintse.

Madame Laetitiának, Bonaparte anyjának, ki 40 esztendő előtt 1,600 francnyi évi jövedelemből tartotta számos háznépét, mostani vagyonát összesen, noha közép becsü-árban véve, 100 millio francra becsülik. Ebből az általa nem rég alapított majoratus-

ra 75 millio esik, 's József, ki ezt mint legidősbik birni fogja maga is 50 milliónyi értékkel bir, szinte ennyivel Fesch cardinal az ő nagybátyja.

Angol hirlapok után a' kávénak öszves mennyiségü fogyasztása Európában 's Amerikában esztendőnként 292,320,000 font st.be kerül. Névszerint Angliában 's Irlandban 22,400,000; Belgium 's Hollandiában 89,600,000; Francia, Spanyol, Olaszország 's európai Törökbirodalomban 63,840,000; Németországban 's a' többi európai tartományokban 71,680,000; és Amerikában 44,800,000 font st.be.

Mint beszélük: még eddig Münchenben lakos Otto bajor hg 's görögország ifju királya, veszi magának házasársul minden orosz czárja Ó Felsege legidősbik hajadon leányát, Máriát.

Legujabb: Oportoból sept. 26iki tudósítások is érkeztek Londonba, mellyek dom Pedro részére folyvást kedvezők. Nehány nap óta az ostromlók egy lövést sem tettek. Mihály (Miguel) napjára vártak egy fő rohanást. Ugyan ezen napokban számosan szöktek ált dom Migueltól testvéréhez. A' két flottának semmi hire. — A' francia új ministerium oct. 6ikán sem volt kinevezve; a' király marsal Soultra bizta hogy egy újabb combinatiót készítsen; az előbbit Broglie ur azon kívánsága, hogy Guizot neveztessek belső-ministernek, oszlatta szélt. Az oppositioi journalok tapsolnak a' doctrinairek megbukásán. — Dupin urat a' francia academia előlülővé választá oct. 4ikén. — Talleyrand e' hónap 9ikén fogott Londonba utazni. — A' Globe keves nap alatt valami eldöntő határozatot vár a' conferentiától. — Banda-Oriental respublicában revolutio ütött ki jun. 29ikén. A' praesidens (Ribeira) megszökött, fő hadvezérré don Antonio Lavallega neveztetett ki, 's más ministerium választatott. —

A' gabonának pesti piaczi ára october 16dikán 1832.

Pozs. m. vtó. gar.	legjobb	középszerű	csekélyebb	Pozs. m. vtó. gar.	legjobb	középszerű	csekélyebb
Tisztabúza	146 $\frac{2}{3}$	133 $\frac{1}{2}$	120	Zab	34 $\frac{2}{3}$	33 $\frac{1}{2}$	—
Kétszeres	100	93 $\frac{1}{2}$	—	Köles	—	—	—
Rozs	58 $\frac{1}{2}$	56 $\frac{2}{3}$	53 $\frac{1}{2}$	Köles-kása	—	—	—
Árpa	56 $\frac{2}{3}$	55 $\frac{1}{2}$	—	Kukorica	70	68 $\frac{2}{3}$	66 $\frac{2}{3}$

Szerkezteti Helmezy. Nyomatja Landerer,